

Petri Csathó Ferenc A földszinti macska orra

Sándor Mária leányasszonynak, kezeihez és szívéhez

A piszeorrú faszik, te ezt már jól tudod! egész életükben azok maradnak, amik eleitől fogva: piszeorrúak és faszik. Sajnos.

A velük való találkozás olyan lehet Isten kiválasztott asszonyai számára mintha egy baljóslatot hordozó fekete kandurt vennének oltalmukba.

A piszeorrú faszik, lehetnek Isten megáldott tehetségei is, gyengék, s vélhetően — tömérdék eszük ellenére éppen-ostobák.

Én most mégis arra kérlek, hogy olvassd végig egy faszit esendő és piszeorrú levet. Ha esendő, ha ostoba, akkor is.

*

Nem láthatlak, mert nem akarsz látni — mondtad a telefonba. Hallottam, a háttérben zene szól: hallottam, hogy torkodból, ha nem is akartad, ha nem is akarod, a szomorúság furcsa, rekedt felhangjaival szakadnak föl a szavak. Minden dalamban ott volt, -(volt?) és ha akartam hallani, ha nem, a vád: te, piszeorrú faszik, te, akárci-akárci, te elárultál engem. A szerelmet árultad el, a monstrenciát, amivel vártalak, s ami a tied lehetett. Igaz, az Isten által kiválasztott asszonyok teste a szentségtartó, nem más tudom.

Csakhat... Nem tudom, hogy méltó voltam-e vagyok-e ilyen ajándéka. Történt volt, megtörtént, igaz volt. Kijöttél egyszer egy ünnepra délutánján egy Üllői úti házban a fürdőszobából, kék kimonó volt rajtad, az arcodon a föld terakotta színei, Mária mosolya. Arra vártál, méltó leszek ehhez a misztériumhoz? Nem lehettem az! Esendő vagyok, halandó. Mária szerelmes mosolya több nálam. Lefegyverez, zavarba ejt, összetör. Ki is forgat magamból. A hálósobában, ahol ebből a délutánból este lett, talán ma is ott van a falon a két kép. A piszeorrú faszik és a bibliai Mária... Miről beszélgetnek? Nem tudhatom. Fáfaragott Mária örök volta és egy piszeorrú csúnya esetlegessége?

Isten ezt nem gondolhatta komolyan.

*

Nem láthatlak mert nem akarsz látni. Látlak mindig mégis. A szemhéjamat sem kell lecsuknom.

Az embert elhagyhatja a szerelem, a barátság, elhagyhatja az élet maga is. Valami mégis marad. Mondjuk egy macska. Az a macska, aki ő most a legjobb barátom, következőképp kijár néki az aki rámutatás (lakás? — lakhatási hely inkább egy rég halottnak...) konyhájában, és néz engem. Kedves macska, sarga szeme van, bundáján földszin — foltos, a nyakán nagy seb, bántották valahol, biztosan. Hogyan került ide, nem tudom. Barát. Nem tesz föl kellemetlen kérdéseket. Igaz, kellemeseket se.

De van. Valaki van legalább, aki látja, hogy egy piszeorrú faszik ül egy írógépnél (valójában egy öregded kamasz pászszemmel az orrán) s szokása ellenére levelet ír. Vélhetően a legeslegutolsó.

A macskának van humorérzéke. Röhög.

*

Valószínű, hogy bolond vagyok. Bolondság azt hisni, hogy a bolondságom valószínű.

Bizonyos viszont, hogy deviánsnak, hülyének minősíthető az az ember, akinek a legnagyobb földi boldogság, akinek Isten kiválasztott asszonya, a monstrenca lett (lesz?) az egyetlen érve önmaga megtagadásához. (Holott: boldogoknak nyilvánították!).

Az önmegtagadásom megtörtént. Mi jöhet még?

*

Be sem kell csuknom a szemem, látalak. S ettől kezdve már semmi más nem fontos, minden úgy történik, ahogy — nem tudhatom, mitéle törvényeknek engedelmességgel — megtörtént velem (velünk?) utolsó szerelmem története.

Megpróbálom. (a piszeorrúaknak sosem sikerül!) elfelejteni az arcodat. A sárgaszemű macska megint röhög. Talán sajnál is egy kicsikét, ami nem szép dolog egy baráttól, de érthető, ha csak egy teremtmény azt látja, hogy a másik (én) hazudni próbál. A macska is tudja, hogy most éppen Szentendréen ülök egy partra vontatott hajó fedélzetén Sándor Mária leányasszonnyal, sőt a nap, a fia, (önfelelt kicsikék futkároznak így) sőt a folyóparton integet.

*

Templom. A világ legszebb asszonya belemártja a világ legszebb orrát a hit tömjénes áhitatába. A térdeplő is térdepel.

*

A Népliget. A világ legszebb asszonyával üvegéből, ezt törvény tiltja! titokban pálinkát iszunk a hősütésben.

A gyertyacsok. Gépzene a Göcsej sörözőben. A Voyage. Egész eddigi életünkben azért utazgatunk, hogy találkozhassunk. A szemünkben ikerkönyvesek. Mintha a viasz könnyei volna az arcunkat világító gyertyacsokokon. Gurulnak lefelé.



A pécsi főpályaudvar. Bronzszín fiatalasszony oldalán templomarcú fiúgyerekek. A levegőben suhogó galambok — egy ósz halantékú férfi szája sarkában mosollyal. Megafonok. Találkozás. Világ kezdete, világvége.

Az angyalföldi strand. A világ legszebb asszonya tengerkéek fürdősapkában. A világ legszebb asszonyának csigolyasora. Az ujjaim, (az ujjak sohasem vesztik el emlékeztetőket), az ujjaim a világ legszebb napolajtól és napsütéstől fénylő csigolyasorán.

Az ébredés. Megébrednek a narkózisból. A Voyage szól. A Margitszigeten sétálok egy templomarcú fiúgyerekekkel meg az asszonyommal, habzó sörrel iszunk a Vigadó teraszán. Véglegesek vagyunk, mint a rólunk rajzolt kép. Százévesek, ezerévesek. Megébrednek a narkózisból. Emlék vagyok. Százéves, ezeréves. Halott.

A telefon. Csöng. Főlemeled a kagylót. Csöng benne a csönd. Százszor, ezerszer. Csörög. Főlemeled a kagylót. Csörög benne a csönd. Valaki (valakik?) nem tudja elviselni, hogy vagyunk. A boldogság, a szerelem nem természetes állapot. A vonal másik végén sunyító törpék lehetnek. Lehet, hogy nem is törpék, lehet az is, hogy csak százanó emberek, akiknek nem adatott meg, ami nekünk. A szemünkben mégis rémület és kétségbeesés. Az ártatlanul elítéltek szomorúsága. Nincs védelem.

*

A macska feláll, a hátát görbíti, indulni készül. Unhatja a savanyú képmet. Sértődött is lehet, mert most nem figyelek rá, pedig a bajban jött barátára, tudom, illenék figyelni. A macska most elmegy, a bokámhoz nyomja nedves orrocskáját, biztatásul talán. Vagy sajnós.

*

Tegnap találkoztam a gyakornokkal. A gyakornok- tárcájában a hírlapíró romantikus lélek, afféle százdévi figura, bohókás, kedves, akkora lelke van, mint egy jókora

malomkerék. A lelkét néha magára ejti, olyankor- érthető és megbocsátható- fájdalmi vannak. (A képzelt fájdalmak e legszebbek!)

A gyakornok tegnap arra kért, meséljem el neki, hogyan juthat el Jancsi Juliskához, Rómeó Juliához, Juhász Gyula Annához. A gyakornok azt kérte, mondjam el neki, hogyan juthat el a Nyugati pályaudvartól ahhoz az üzlethez, amelyikben te vagy a boltoskisasszony. Olvasott rólad írt verseket, talán azért. A gyakornok, s ekkor felfénylött kissé pattanásos kamaszarca, sietve kijelentete, hogy egyetlen perc is elég. Meglát, és megírja élete egyik fontos novelláját.

Nem magyaráztam el neki az út-vonalat. Nem látna semmit. Egy asszonyt látna. Egy arcot, de az az arc neki nem üzenne. Az az arc piszeorrú faszinak üzen.

Nem akartam a gyakornokot elkeseríteni. Azt sem akartam, hogy eljárszam előtte a mestert, aki azt mondaná ebben, vagy bármely ehhez hasonló esetben: találd meg a magad útját a magad Máriájához, fiú! Ha nem találod meg, eljő a világvége:

„én meghalok mind meghalunk te is meghalsz, virágom s ha meghalunk: szél fú az üres semmiben szél fú és mint az inga leng a halálra ítélt idő egy száraz ágon.”

Nem vártam tőle, hogy megértse ezeket a sorokat... Az ő képzelt fájdalmi művésziebbek (művészkedőbbek...) a valódi fájdalomnál. Amíg teheti, maradjon boldog. Addig az, amíg boldogtalanná nyilvánítja önmagát.

*

Állunk a már-már tengerjárónak tűnő hajó sáfedelzetén, a hajadat szél fújja. Ezzel a hajóval most elfoglaljuk Európa egyik fővárosát. Te a Makóról jött lány, és a szegedi fiú. Vagyunk. Győztesek vagyunk, ezt hisszük egy pillanatig. 1988 nyarán történik mindez. És káprázat ez is.

Állunk egy füstmarta pályaudvar csarnokában. A gyertyacsok sztearinkönyvei szemünkben. Vállunk, Talán ez is káprázat. 1989. februárjában történik mindez.

Azóta semmi. Üresség. Be sem kell csuknom a szemem, látalak. Krúdy álmoskönyvét olvasom. Krúdy álmoskönyvét olvasod. Azt álmodtuk, hogy álmodtunk. Isten velünk. Isten legyen velünk.

Volt egyszer egy narancsvirágszínű boltoskisasszony, volt egyszer Mária. A Mária örökök élnek. Belemártják a világ legszebb orrát a templomok tömjén-áhitatába, csigolyasoruk a világ legerősebb boltozatának kóckockasora.

Legfőlegb nem tudnak róla, legfőlegb azt hiszik, hogy ők csak asszonyok. Lehet, hogy is van jól. Ps.

A macska azt üzeni a szemével, (visszajött), hogy hagyjam abba.

Azt üzeni, hogy írjam le egyszerűbben a dolgokat. Írjam le, amit sohasem írtam le: szeretlek. Leírtam. Az ember bizon bajban jött barátaiban...

A gyakornokkal ellentétben én tudtam az utat, amely a narancsvirágszínű boltoskisasszonyokhoz vezet. És (talán...) el sem felejtettem. Becsukom a szemem, látalak. És ha a macskának igaza van, az a partra-vontatott hajó elindul a Dunán, visszaérkezünk oda, ahonnan elindultunk.

Csukd le a szemed! Egy baljóslatot hordozó fekete kandúrt látsz majd, kifut a Krúdy álmoskönyvéből, oltalmadba veszed — babonából.

*

Isten legyen velünk! (Ha van...) A halandóság kiüzetik az angyal szerelméből. A halandóság jövethetetlen. Ezért gyönyörű. Nem láthatlak, és mégis látalak, s ettől a reménytelen világ is olyan puha és szeretetteljes, mint ennek a földszini kismacskának bokámhoz nyomott nedves orrocskája.

Nyikolaj Gumiljov

Dél

Békét sugárzó kedvesemről,
ki rabul ejtve megigézett,
a legszebből, legékesebből
cseveg ma vélem a természet.

Hőségben haldokló ligetből,
szünetlenül, pitymallat óta,
a legékesebből, legfényesebből
cirreg a mámoros kabóca.

Ha látom, part felé ezüstlőn
tengeri tajték fut remegve, —
a legfényesebből, legékesebből
emlékeim dalolnak egyre.

Vitorlát bont az éj, a mennyből
suhán le csöndesen-sötéten,
a legékesebből, legékesebből
álmodom én a déli éjben.

Baka István fordítása

Az Üszkös utcai ház

1.

— A múlt hónapban teljesen „leálltam” — mesélte Zamfiri, a hírlapíró —, nem írtam egy betűt sem, a szerkesztőségben csak a falat néztem, ami jóllehet nem kis munka, ahhoz viszont elég kevés, hogy az ember a Lesoharcsa pjt-nél vacsorázzék, másfél nappal fizetés előtt.

— Mit csináltál, ha nem írtál? — kérdeztem Zamfirit.

— Gondolkoztam. Gondolkoztam, ha ugyan gondolkodásnak nevezhető a bajsztepedéssel egybekötött körömrágás, aminek tartama alatt kileltároztam azokat a kis és nagy hibákat, melyeket csokorba szedtem az elmúlt néhány fényév során... s melyek között jó döntések csak elhanyagolható mennyiségben szerepeltek — bár utóbbiak azzal jártak, hogy most sokkal szívesebben és jobban élek, mint egykori felsőoktatási évfolyamomból bárki. — Mindezeket gondolkodtam tehát, s már-már kezdtem belebetegedni, amikor...

— Mi történt ekkor? — kérdeztem.

— Találkoztam V. Z. Zs.-vel, a szöke egykori medikával. V. Z. Zs. kezét homlokomra tevő (miközben aggódva ránkötölte a sajátját), majd hegyi túrát ajánlott a gondolkodás ellen. Ingyenygeket is szerzett, kettőt, és így másnap elindultunk, el bizony, a hegyek felé.

2.

... A vonat ritmikusan csattogott a váltókon, ringatózott is egy kissé, én pedig lelkesen ecseteltem V. Z. Zs.-nek a büfékocsiban való utazás előnyeit... mely kocsiiban egy idő után meg is jelentünk, bár ne tettük volna. V. Z. Zs. ugyanis kecsesen megivott két jaffát, majd észrevett egy ritmikusan bóbiskoló, borostás alakot, és „Szia Sörte!” kiáltással a nyakába ugrott. Az alak horkantott, fölébredt, felugrott, s kialvatlan, vérekes szemekkel bámulta a lányt.

— Ez Sörte, a volt férjem — magyarázta V. Z. Zs. vidáman. — Ez pedig — mutatott rám —, nos ez itt...

— Tisztelem! — morogta Sörte, s nem tisztelt. V. Z. Zs. viszont egész úton vele foglalkozott: csacsogott és csevegett Sörtének (-vel), valamint S. borostáit simogatta, csakúgy sercegett az ötnapos szakáll, én pedig úgy éreztem magam, amint libikókán a harmadik — (mondta Zamfiri, majd folytatta):

„Ha ez lenne az Orient Expressz, ki kellene siklatni”, gondoltam, „vagy legalábbis meghúzni a vészféket.” — De nem húztam meg, mert

3.

— Azután mi történt? — kérdeztem izgatottan Zamfirit.

— Azután az történt, hogy a harmadik éjjel Sörte ránk gyújtotta a házat, s kevés híján bennégtünk. Még aznap hazautaztam, gondolkodási kényszerem elmúlt, és írok, mint a vízfolyás. Azóta kerülöm V. Z. Zs.-t, véleményem szerint kissé túlságosan kedvelni a feszültséget — fejezte be történetét Zamfiri, a hírlapíró, s érdeklődve várta a hatást.

DÉVAI CSABA